

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет філологічний
Кафедра українського прикладного мовознавства

Затверджено

на засіданні кафедри українського
прикладного мовознавства
факультету філологічного
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від “30” серпня 2021 р.)

Завідувач кафедри _____

Силабус навчальної дисципліни
«Методика викладання української мови мови»,
яку викладають у межах ОПП
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів спеціальностей
035 філологія
(035.032 – слов'янські мови та література ,
035.033 – польська мова та література,
035.069 - східні мови та література)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет філологічний
Кафедра українського прикладного мовознавства

Затверджено
на засіданні кафедри українського
прикладного мовознавства
факультету філологічного
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від “30”серпня 2021 р.)

Завідувач кафедри _____

Силабус навчальної дисципліни
«Методика викладання української мови мови»,
яку викладають у межах ОПІ
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів спеціальностей
035 філологія
(035.032 – слов'янські мови та література ,
035.033 – польська мова та література,
035.069 - східні мови та література)

Назва курсу	<i>Методика викладання української мови в середній школі</i>
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філологічний факультет ЛНУ ім. І. Франка Кафедра українського прикладного мовознавства
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 035 Гуманітарні науки. Спеціальність 035 Філологія. Спеціалізація 035.032 – слов'янські мови та література , 035.033 – польська мова та література, 035.069 - східні мови та література
Викладачі курсу	Кочан Ірина Миколаївна, д.ф.н., проф. (ФЛА-41, ФЛЯ-41, ФЛК-41) Кметь Ірина Федорівна, к.ф.н., доцент (ФЛП-41, ФЛХ-41, ФСЛ-41)
Контактна інформація викладачів	iryna.kochan@lnu.edu.ua https://philology.lnu.edu.ua/employee/kochan-iryna iryna.kmet@lnu.edu.ua https://philology.lnu.edu.ua/employee/kmet-iryna
Консультації з курсу відбуваються	середа (15.30) Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю).
Сторінка курсу	https://philology.lnu.edu.ua/department/ukrajinskoho-prykladnoho-movoznavstva
Інформація про курс	<p>Розбудова незалежної держави вимагає відповідного виховного навчання молоді, глибокої теоретичної і практичної підготовки студентів-філологів.</p> <p>Значну роль у цьому відіграє курс методики викладання української мови в середній школі. Завдання курсу — ознайомити студентів з основами методики, її принципами, методами викладання, з ефективними формами, прийомами навчання української мови в середній школі, навчити студентів працювати з фаховою методичною літературою, дати їм поняття сучасного уроку з української мови, допомогти опанувати ази методики.</p> <p>Методика викладання української мови в середній школі – важливий і необхідний компонент програми професійної філологічної підготовки, що передуює навчально-виховній педагогічній практиці і разом із курсами педагогіки, психології, методики викладання української літератури стають базою викладання у школі.</p>
Коротка анотація курсу	Курс методики викладання української мови призначений для студентів-слов'янського відділення та відділення східних мов четвертого року навчання. Як частина обов'язкової програми цей курс дає студентові знання з про різні форми викладання мови в школі, знайомить їх із навчальними програмами, підручниками, традиційними і нетрадиційними методами викладання, загальнонауковими та специфічними принципами у навчальному процесі, різними типами традиційних та нетрадиційних уроків, знайомить їх із правилами оформлення конспектів, основами аналізу уроків, різними видами позакласної та позашкільної роботи в середній школі.
Мета та цілі курсу	Мета курсу – допомогти студентові засвоїти основні процеси викладання української мови, дати їм поняття роботи над різними видами мовленнєвої діяльності, основними формами і методами

	<p>(прийомами) роботи на уроці.</p> <p>Методика мови має загальнотеоретичні і практичні цілі.</p> <p>Загальнотеоретичні цілі курсу ММ полягають в тому, щоб:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зрозуміти головні процеси початкової діяльності в школі • глибоко осмислити функції учителя-словесника; • ознайомитися з джерелами методики: основними документами про школу та освіту; • пізнати норми оцінювання різних видів мовленнєвої діяльності; • усвідомити зв'язок між окремими мовними розділами, усним і писемним мовленням; • зрозуміти технологію проведення уроку кожного типу.. <p>Практичні цілі курсу ММ вбачаємо в тому, що він допоможе:</p> <ul style="list-style-type: none"> • закріпити теоретичні знання на практиці; • глибше засвоїти курс літературної мови; • осмислено сприймати курс педагогіки та психології; • апробувати навчальні програми у підготовці до уроків мови; • складати тематичне планування; • фахово сприймати та правильно аналізувати кожен тип уроку української мови..
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>о с н о в н а</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Алексюк А.М.</i> Загальні методи навчання в школі.- К., 1981. 2. <i>Алексюк А.М.</i> Методи навчання і методи уміння.- К., 1980. 3. <i>Біляєв О. М.</i> Сучасний урок української мови в школі.- К., 1981. 4. <i>Біляєв О. М.</i>Лінгводидактика рідної мови: Навч.-метод. посібник.- К., 2005. 5. <i>Грибан Г.В.</i> Методика навчання української мови: запитання-відповіді / Грибан Г.В., Кучерук О.А., Шевцова Л.С. – Житомир, 2010. 6. <i>Дмитровський О.М.</i> Методика викладання української мови в середній школі.. - К., 1968. 7. <i>Єрмоленко С.Я., Мацько Л.І.</i> Навчально-виховна концепція вивчення української (державної) мови. // Дивослово.-1994.- № 7. 8. <i>Кочан І.М., Захлюпана Н.І.</i> Словник довідник з методією викладання української мови. – Львів, 2006. 9. <i>Мельничайко В.Я., Пентиліук М.І., Рожило Л.П.</i> Удосконалення змісту і методів навчання української мови.- К., 1982. 10. <i>Методика</i> викладання української мови в середній школі / За ред. С.Х. Чавдарова і В.А. Масальського.- К., 1962. 11. <i>Методика</i> навчання рідної мови в середніх навчальних закладах: Підручник для студентів-філологів / За ред. М.І. Пентиліук.-К.:Ленвіт, 2000. 12. <i>Олійник І.С., Білоусенко П.І., Каневська Н.Г., Явір В.В.</i> Методика викладання української мови: практичні і лабораторні заняття.- К., 1991. 13. <i>Олійник І.С., Іваненко В.К.,Рожило Л.П., Скорик О.С.</i> Методика викладання української мови в школі.- К., 1989. 14. <i>Педагогічна практика</i> / За ред. А.Г. Бондаренка.- К., 1972. 15. <i>Пентиліук М.І.</i> Методика навчання української мови у таблицях і схемах: навч.посіб. / Пентиліук М.І., Окунович Т.Г. – К., 2006.

	<p>16. <i>Пентилюк М.І., Окунович Т.Г.</i> Сучасний урок української мови.-Харків: основа, 2007.</p> <p>17. <i>Плиско К.</i> Принципи, методи і форми навчання української мови: навч.пос. – Х.-Х., 1995.</p> <p>18. <i>Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: Посібник для студентів педагогічних університетів та інститутів.</i> - К., 2003.</p> <p>19. <i>Програми для середньої школи. Рідна мова.5-11кл.- К., 2010.</i></p> <p>д о д а т к о в а</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Біляєв О.</i> Про вивчення фонетики у школі // Укр. мова і л-ра в школі. - 2004.- № 7-8.- С. 2-4. 2. <i>Васьков Ю.В.</i> Сучасні освітні інноваційні концепції // Педагогічні теорії, технології, досвід.- Харків, 2000. 3. <i>Ващенко Г.</i> Загальні методи навчання .- К., 1997. 4. <i>Дзюба І.</i> Які інновації потрібні науці та нації // Урок української.- 2000.- № 2. 5. <i>Лукич С.П.</i> Бесіда на уроках мови.- К., 1990. 6. <i>Мельничайко В.Я.</i> Творчі роботи на уроках української мови.- К., 1984. 7. <i>Онищук В.О.</i> Типи, структура і методика уроку в школі. - К., 1976. 8. <i>Пентилюк М., Нікітіна А., горошкіна О.</i> Концепція когнітивної методики навчання української мови // Дивослово.- 2004.- № 8. 9. <i>Пентилюк М.І.</i> Особливості технології уроку мови // Дивослово.-1998.- № 4. 10. <i>Передерій Г.Р.</i> Позакласна робота з української мови.- К., 1980. 11. <i>Піскорська Л.</i> Використання тестових завдань як одна із форм роботи з розвитку логічного мислення школярів // УМЛШ.- 2001. - № 2. 12. <i>Пометун О.І.</i> Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання.- К., 2003. 13. <i>Стельмахович М.Г.</i> Актуальні проблеми компютеризації у методиці викладання мови // Укр. мова і л-ра в школі.-1987.- № 11. 14. <i>Ужченко В.Д.</i> Вивчення фразеології в середній школі.- К., 1970. 15. <i>Український педагогічний словник / За ред. С.. Гончаренка.- К., 1997.</i>
<p>Обсяг курсу</p>	<p>Загальний обсяг 90 годин, у т. ч. 10 годин лекційних, 10 годин практичних занять і 70 години самостійної роботи. 3 кредити ЄКТС. 3 модулі.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Студент повинен знати:</p> <p>що таке методика, на яких принципах побудоване викладання української мови в середній школі, які методи застосовують у викладанні мови, які існують типи уроків з української мови, їх структура, як працювати над різними видами мовленнєвої діяльності на уроці, як оцінювати знання і вміння учнів на уроках мови, які види позакласної та позашкільної роботи існують.</p>

	<p>вміти: розрізняти загальнодидактичні і специфічно-методичні принципи навчання української мови, традиційні і нетрадиційні методи і прийоми викладання рідної мови, реалізувати їх, складаючи конспекти чи проводячи уроки під час педпрактики; ідентифікувати різні типи уроків, їх структуру, вміти обирати відповідний тип до певної теми. Грамотно спостерігати й аналізувати урок; розвивати на уроках мови різні види мовленнєвої діяльності: читання, писання, говоріння, слухання учнів різних вікових груп, складати план роботи мовного гуртка, знати систематичні й епізодичні форми позакласної роботи.</p>
Ключові слова	Українська мова, урок, принципи, методи викладання, форми та прийоми навчальних занять, оцінювання навчальних досягнень учнів
Формат курсу	Очний, заочний
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	залік
Пререквізити	Курс сучасної української літературної мови(фонетика, лексика, словотвір, морфеміка, морфологія, синтаксис, культура мови, педагогіка, психологія, методика викладання української літератури.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Метод спостереження й аналізу, робота з навчально-методичною літературою
Необхідне обладнання	Проектор, відеоуроки
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так: <ul style="list-style-type: none"> • практичні: 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20; • модулі: 30 семестрової оцінки; максимальна кількість балів 30; Реферати 50 Підсумкова максимальна кількість балів 100.
залік	Залік виставляємо на основі суми балів за семестр: 20 б. – усні відповіді на практичних; модулі 15, письмові роботи -15, творчі роботи-50. Загальна сума – 100 б.
Опитування	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p> <p>Академічна доброчесність. Очікується, що студенти будуть дотримуватися академічної доброчесності, тобто самостійно виконувати навчальні вправи та завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної діяльності.</p> <p>Здобувачі вищої освіти повинні:</p> <p style="padding-left: 40px;">Поважати честь і гідність інших осіб, навіть, якщо їх погляди відрізняються від ваших.</p> <p style="padding-left: 40px;">Відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальними</p>

планами.

- Активно займатись самостійною роботою, використовуючи методичні посібники, рекомендації викладачів, додатково опрацьовуючи нову літературу, використовуючи всі можливості для отримання необхідних знань.

- Ефективно розподіляти час на пошук і вивчення матеріалів, необхідних для отримання якісної освіти.

- Чесно та відповідально готуватись до поточного, підсумкового контролю, атестації докладаючи зусиль до своєчасного виконання всіх завдань.

- Подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу, що не є запозиченою або переробленою з іншої, виконаної третіми особами.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання
	МОДУЛЬ I Змістовий модуль 1. Загальні питання методики.				
1-ий тиждень 2 год.	Тема 1. Методика як наукова і навчальна дисципліна.. Загальні засади методики навчання української мовию Зв'язок її з іншими мовознавчими науками. Джерела методики.	лекція	Основна 4,5,7,.11, 15	Реферати: 1. Методист минулого; Методист сучасності; Мій учитель української мови та літератури. Опрацювати навчальні програми (15 б)	
2-ий тиждень	Зміст навчання і структура шкільного курсу української мови. Аналіз чинних програм з української мови для 5-11 класів (Старша шкода: Рівень академічний, стандарту, профільний) Структура навчальної програми з української мови. Мета і завдання шкільного курсу української мови. Принципи побудови шкільного курсу української мови. Основні положення «Пояснювальної записки» до програми. Змістові лінії програми, їх суть і принципи реалізації. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 5-11 класів у програмі.	практичне заняття	. основна 19.	Скласти календарно-тематичне планування на 1 місяць (15 б)	
3 ій тиждень 2 год.	Принципи, методи, засоби і прийоми викладання української мови. Загальнодидактичні й специфічні принципи навчання. Теоретичне осмислення методів і прийомів навчання мови. Різні підходи до класифікації методів навчання. Характеристика основних методів навчання мови. Специфічні прийоми навчання мови.	лекція	Основна 1,2, ,9, 17. Додаткова: 13, 15	Ознайомитися з чинними підручниками з української мови	
4-ий тиждень 2 год.	Шкільні пдручники з української мови. Авторські колективи Альтернативні навчальні книжки. Функції підручника (інформаційна, виховна	практичне заняття	Скуратівський Л.В., Шелехова Г.Т. Концепція підручника	Проаналізувати один розділ чи параграф шкільного підручника (15 б)	

	систематизувальна, трансформувальна). Відповідність навчального матеріалу в підручниках чинним програмам. Основні розділи підручника. Зв'язок між теоретичною та практичною частинами. Характер ілюстративного матеріалу. Його призначення. Структурні компоненти підручника. Текстові і позатекстові завдання. Сигнали-символи, апарат орієнтації підручника. Вимоги, яким повинен відповідати сучасний підручник. Підручник і посібник: спільне і відмінне.		рідної мови / Укр. мова і л-ра в школі.-2001.- № 3. – С. 5-7. 2. Бондаренко Н., Ярмолюк А. Концепція підручника української мови для шкіл з російською мовою навчання // Дивослово.- 2002.- № 4. – С. 66-72.		
	Змістовий модуль 2. Урок української мови.				
5-ий тиждень 2 год.	Дидактичні вимоги до вибору методів і прийомів навчання для реалізації освітньо-виховних завдань уроку. Проблемне навчання. Програмування. Алгоритмізація та комп'ютеризація навчального процесу.	лекція	Основна 1,2, ,9, 17. Додаткова: 13, 15	Реферати: 1. Описати один принцип і його втілення на уроках української мови; 2. Описати 1 метод і його втілення на уроках української мови (10 б)	
6-ий тиждень. 2 год.	Методи, прийоми і засоби навчання української мови Поняття методу як складника педагогічного процесу. Класифікація методів за різними критеріями. Функції методів навчання. а) традиційні методи навчання та їх характеристика; б) нетрадиційні методи навчання та їх характеристика Прийом як елемент методу, засіб його реалізації. Класифікація прийомів (прийоми мислительного спрямування і специфічні). Засоби навчання мови (дидактичний матеріал, наочність, технічні засоби): а) вимоги до дидактичного матеріалу, його функції; б) завдання дидактичного матеріалу, вимоги до нього; в) види наочності.	практичне заняття	Основна: 1,2,,8,12,13,15. Додаткова, 3,8,13	Повторити нетрадиційні методи викладання і підготувати 1 інтерактивний метод для демонстрації в аудиторії.	
7-ий тиждень 2 год.	Урок як основна форма навчального процесу. Обовязкові складники уроку (макро- і мікроструктура уроку). Класифікація уроків української мови в середній школі. Структура уроку кожного типу. Уроки традиційні і нетрадиційні. Урок української мови як методична проблема. Проблема типології уроків української мови. Уроки розвитку зв'язного мовлення.	лекція	Основна 3, 7, 12, 16 Додаткова: 7, 12	Інші види навчальної діяльності. Факультативні заняття.	

	Нестандартні уроки української мови. Вимоги до сучасного уроку української мови.				
8-ий тиждень 2 год.	.Нетрадиційні методи навчання в середній школі. Інтерактивні методики на уроках української мови.	практичне заняття	Основна: 1, 2, 8,12, 13,15, 17 Додаткова2,4,11,13,	Реферат: Описати один тип уроку на матеріалі української мови. (5 б.)	
	Змістовий модуль 3. Види мовленнєвої діяльності на уроках мови. Позаурочне навчання.				
9-ий Тиждень 2 год.	Робота над різними видами мовленнєвої діяльності на уроках мови: читання, слухання, говоріння і письмо. Позакласна та позашкільна робота з української мови.	лекція	Основна 16, 19		
10-ий тиждень 2 год.	Перегляд відеоуроків різних типів та схема їх аналізу Навички аналізу уроку української мови. Підготовка конспекту уроку. .	практичне заняття	Основна 3, 7, 12, 16 Додаткова: 7, 12	Складання конспекту уроку на задану тему.(20 б)	

Підготувала прф. Кочан І.М.